

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор ЗВО з

Науково-педагогічної роботи

та післядипломної освіти

Вінницького національного медичного
університету ім. М.І. Пирогова,

д.мед.н., професор

О. Назарчук

Олександр НАЗАРЧУК

«22» 05 2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів

дисертації аспіранта Дзьоника Сергія Анатолійовича на тему:

«Прогнозування функціонального відновлення та якості життя

у військовослужбовців з ураженнями стегна

внаслідок мінно-вибухової травми», що представлена

на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань

22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

Комісія створена на засіданні кафедри ендоскопічної та серцево-судинної хірургії, протокол № 9 від « 18 » травня 2026 р. у складі: Шапринський Євген Володимирович, доктор медичних наук, професор, в.о. завідувача кафедри хірургії медичного факультету № 2, штатний співробітник ВНМУ ім. М.І. Пирогова (голова) та рецензенти – Гребенюк Дмитро Ігорович, кандидат медичних наук, доцент, Учений секретар, штатний співробітник ВНМУ ім. М.І. Пирогова; Чорна Валентина Володимирівна, доктор медичних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту медсестринства, штатний

співробітниця ВНМУ ім. М.І. Пирогова, проаналізувала результати виконання здобувачем ступеня доктора філософії, аспірантом кафедри ендоскопічної та серцево-судинної хірургії Дзьоником Сергієм Анатолійовичем освітньо-наукової програми, індивідуального плану наукових досліджень, ознайомила з текстом дисертації та опублікованими науковими працями за темою дисертації, висновками комітету з біоетики Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова (протокол № 10 від 10.10.2024 та протокол № 4 від 18.03.2026) а також заслухала доповідь здобувача у вигляді публічної презентації дисертаційної роботи на розширеному засіданні кафедри ендоскопічної та серцево-судинної хірургії та відповіді здобувача на запитання учасників наукового зібрання.

Актуальність обраної теми дисертації.

Мінно-вибухова травма є комплексною проблемою, що включає в себе різні аспекти, а саме медичні, соціальні та реабілітаційні. Це є наслідком поєднання таких факторів як тяжке первинне ушкодження тканин, тривале лікування, ризик інвалідизації, порушення мобільності та значне зниження якості життя. Особливо це стосується уражень нижніх кінцівок у військовослужбовців, адже це впливає на їх можливість пересування, самообслуговування, повернення до служби або соціальної активності, а також на психоемоційний стан пораненого.

Водночас, наслідки мінно-вибухової травми нижньої кінцівки не обмежуються тільки гострим періодом одразу після отримання травми і її хірургічним лікуванням. В післяопераційний період, коли вже відбулася стабілізація пацієнта, відбулося відновлення структур нижньої кінцівки (кісткові, судинні та м'якотканинні) лишається проблемою прогнозування функціонального результату у найближчі та віддалені терміни. У зв'язку з цим оцінка якості життя і функціонального стану в динаміці є важливим компонентом сучасного ведення поранених військовослужбовців.

Варто розуміти, що мінно-вибухова травма не є однорідною патологією і має різні морфологічні типи, залежно від особливостей ушкодження різних структур. Наслідки ізольованого ураження м'яких тканин суттєво відрізняються від наслідків ураження судинного компонента, перелому стегнової кістки або поєднаної травми. Відповідно, однакова тактика лікування та реабілітації таких пацієнтів, як і очікування на однаковий хід одужання не можуть мати місце, що в свою чергу вимагає стратифікації хворих за анатомо-клінічним типом ушкодження та прогнозуванні траєкторій відновлення.

Серед інструментів оцінювання функції нижньої кінцівки, психоемоційних та соціальних складові якості життя найбільшої ваги набувають такі науково обґрунтовані методики як SF-36, LEFS та індекс Бартел, що дозволяють у повній мірі оцінити хід відновлення пацієнта. Оцінка таких параметрів з подальшим статистичним аналізом, формуванням моделей дозволять створити базу для персоніфікованого прогнозування відновлення пацієнтів з мінно-вибуховою травмою нижньої кінцівки.

З огляду на наведені дані, дисертаційне дослідження Дзьоника Сергія Анатолійовича «Прогнозування функціонального відновлення та якості життя у військовослужбовців з ураженнями стегна внаслідок мінно-вибухової травми» є актуальним, особливо в умовах воєнного стану і має значення для різних галузей медицини як то хірургії, травматології, реабілітаційної медицини, військової медицини та медико-соціальної експертизи.

**Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень,
висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації
та відповідність темі дисертації.**

Дисертаційна робота Дзьоника С.А. є завершеним клінічним дослідженням, побудованим на послідовному аналізі сучасної наукової літератури, проспективному вивченні клінічного матеріалу, застосуванні валідованих шкал оцінки якості життя та функціонального стану, а також на

використанні сучасних методів статистичного моделювання. Обрана методологія відповідає меті дослідження, а сформульовані завдання логічно охоплюють ключові аспекти проблеми: оцінку динаміки відновлення, встановлення відмінностей залежно від типу ураження, аналіз впливу реабілітації та побудову прогностичних моделей.

Клінічну частину роботи виконано на достатньому за обсягом матеріалі. Дослідження включало 149 стаціонарних пацієнтів, які лікувалися у клінічному високоспеціалізованому центрі серцево-судинної та рентгенендоваскулярної хірургії, високоспеціалізованому центрі ортопедії, ендопротезування та реконструктивної травматології, а також у клінічному центрі медичної реабілітації та фізіотерапії Вінницької обласної клінічної лікарні ім. М.І. Пирогова у 2022–2024 роках. Такий клінічний матеріал дає можливість отримати узагальнювані результати щодо перебігу відновлення після мінно-вибухової травми стегна.

Для підвищення коректності аналізу автором виконано стратифікацію пацієнтів за анатомо-клінічним типом ураження: без ушкодження судинно-нервового пучка та кістки; з ушкодженням судинно-нервового пучка; з поєднанням судинного ушкодження і перелому; із переломом без судинного ушкодження. Такий підхід дозволив не обмежуватися загальною характеристикою травми, а порівняти різні клінічні варіанти ушкодження, що мають відмінний перебіг і різні реабілітаційні потреби.

Результати дослідження ґрунтуються на використанні клінічного аналізу історій хвороб, оцінюванні якості життя за SF-36, визначенні функціонального стану нижньої кінцівки за LEFS та оцінці здатності до виконання повсякденних активностей за індексом Бартел. Статистичну обробку проведено із застосуванням описової статистики, порівняльного аналізу, кореляційного аналізу, графічної візуалізації, а також лінійних змішаних моделей, що є методологічно виправданим для повторних вимірювань у динаміці.

У дисертації отримано результати, які мають ознаки наукової новизни. Вперше здійснено комплексну динамічну оцінку функціонального відновлення та якості життя у військовослужбовців після мінно-вибухової травми стегна із застосуванням поєднання SF-36, LEFS та індексу Бартел. Вперше на репрезентативному клінічному матеріалі виконано порівняльний аналіз перебігу відновлення залежно від анатомо-клінічного типу ураження стегна.

Науково значущим є те, що автор не лише описав динаміку окремих показників, а й встановив неоднорідність траєкторій відновлення. Показано, що різні типи ушкоджень формують різні вихідні рівні функціонування і різні темпи подальших змін. Для одних шкал провідне значення мають міжгрупові відмінності рівнів, тоді як для інших – різниця темпів відновлення у часі, що проявляється через взаємодію «час×група».

Вагомим результатом роботи є розроблення і застосування підходу кількісного прогнозування 12-місячних результатів функціонального стану та доменів якості життя на основі лінійних змішаних моделей.

Варто зауважити окремо наукову новизну і цінність результатів, щодо оцінки впливу реабілітаційних втручань на показники якості життя у пацієнтів після мінно-вибухової травми. Результати дисертаційного дослідження показали, що пацієнти, які проходили реабілітацію, мали кращі результати за низкою доменів SF-36 і показники функціонального відновлення. Особливо важливо відмітити той факт, що ефект мав не короткочасний, а накопичувальний характер. Таким чином, підтверджено доцільність виконання процедури етапного відновлення та необхідність раннього планування реабілітаційної допомоги особам, що мали мінно-вибухову травму кінцівок.

Висновки дисертації відповідають поставленій меті та завданням, і логічно випливають з отриманих результатів і є достатньо аргументованими. Розроблені дисертантом наукові положення мають достатнє клінічне та статистичне обґрунтування, відповідають темі дисертації та спрямовані на

покращення прогнозування і планування відновлення у військовослужбовців після мінно-вибухових уражень стегна.

Публікації за темою дисертації з особистим внеском здобувача:

За матеріалами дисертаційного дослідження опубліковано 6 наукових праць, серед яких 3 статті у фахових виданнях України та 3 тези у матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій. У цих працях відображено основні положення дисертації, результати оцінки якості життя та функціонального стану, вплив реабілітаційних заходів, а також підходи до прогнозування відновлення після мінно-вибухової травми стегна.

- наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Dzonyk, S. A., & Petrushenko, V. V. (2025). Features of quality of life indicators in military personnel with mine-explosion-related femoral injuries without subsequent rehabilitation measures according to the SF-36 questionnaire. Reports of Vinnytsia National Medical University, 29(3), 506-513. (Фахове видання України. *Здобувач особисто здійснював клінічне обстеження пацієнтів, проводив контроль за заповненням опитувальників, здійснював обробку отриманих даних та написання і оформлення статті*)

2. Dzonyk, S., & Petrushenko, V. (2025). Dynamics of quality of life indicators in servicemen after a mine-explosive injury to the thigh who underwent rehabilitation measures (according to the SF-36 questionnaire). Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»), 8(54), 1913-1925. (Фахове видання України. *Здобувач особисто здійснював клінічне обстеження пацієнтів, проводив контроль за заповненням опитувальників, здійснював обробку отриманих даних та написання і оформлення статті*)

3. Dzonyk, S., & Petrushenko, V. (2025). Features of the dynamics of quality of life in military personnel with mine-explosive trauma of the thigh according to LEFS data. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»), 9(55), 1698-1709.* (Фахове видання України. *Здобувач особисто здійснював клінічне обстеження пацієнтів, проводив контроль за заповненням опитувальників, здійснював обробку отриманих даних та написання і оформлення статті*)

- наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

4. Dzonyk, S. (2025, September 18-20). The impact of comprehensive rehabilitation on the dynamics of quality of life indicators in military personnel with mine-explosive trauma of the thigh [Conference abstract]. In *Modern science: Trends, challenges, solutions* (pp. 42-47). II International Scientific and Practical Conference, Liverpool, United Kingdom. (Тези)

5. Dzonyk, S. (2025, December 18-20). Prognostic value of a linear mixed-effects model for assessing lower limb functional status after mine-blast thigh injury over 1–12 months of follow-up [Conference abstract]. In *International experience in scientific research* (pp. 69-73). V International Scientific and Practical Conference, Chicago, IL, United States. (Тези)

6. Dzonyk, S. (2025, December 22-24). Modeling changes in lower limb functional status by LEFS at 1–12 months after mine-blast thigh injury without accounting for baseline level: a linear mixed-effects model [Conference abstract]. In *Science and education: synergy of innovation* (pp. 32-36). V International Scientific and Practical Conference, Berlin, Germany. (Тези)

В опублікованих працях дисертантом достатньо повно висвітлено основні результати дослідження, зокрема динаміку показників якості життя, функціонального стану, вплив типу ушкодження стегна та реабілітаційних

заходів, а також можливості лінійного змішаного моделювання для прогнозування відновлення.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження.

Теоретичне значення дисертаційної роботи в першу чергу полягає у поглибленні сучасних знань стосовно особливостей та закономірностей відновлення функціонального стану та якості життя у військовослужбовців після мінно-вибухових уражень стегна. Результати дослідження демонструють, що процес відновлення в даному випадку є нелінійним процесом, який залежить від анатомо-клінічного типу ушкодження, часу спостереження, наявності реабілітаційних втручань та індивідуальних особливостей пацієнта, що було підтверджено статистичною обробкою даних пацієнтів.

Автором виконано покращення методичного підходу до аналізу відновлення пацієнтів з мінно-вибуховою травмою стегна за рахунок поєднання клінічної стратифікації пацієнтів з кількісною оцінкою якості життя та функціонального статусу. Тобто, дана патологія розглядається не як однорідну патологічну категорію, а як спектр станів із різними траєкторіями відновлення.

Практичне значення даної роботи полягає в тому, що автором на основі даних валідованих шкал SF-36, LEFS та індексу Бартел, застосованих в різні часові періоди після травми були побудовані прогностичні моделі для передбачення функціонального стану та якості життя у різні терміни спостереження. Моделі з урахуванням базового рівня показника доцільні для персоніфікованого прогнозування якості життя і функціонального відновлення конкретного пацієнта, а моделі без базового рівня – для попереднього планування очікуваних результатів відновлення залежно від типу ушкодження. В обох випадках має місце персоніфікований підхід до лікування пацієнта та оціни його стану.

Результати дисертації можуть бути впроваджені у практичну роботу різних лікувальних закладів, як то: військових шпиталів, травматологічних і

судинних відділень, центрів фізичної та реабілітаційної медицини, а також використовуватися у системі медико-соціальної експертизи. Як наслідок можливим стане оптимізація ресурсів, планування тривалості реабілітації та розроблення індивідуалізованих маршрутів відновлення поранених військовослужбовців з мінно-вибуховою травмою стегна.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому.

Дисертація Дзьоника Сергія Анатолійовича написана українською мовою, має класичну для кваліфікаційних наукових праць такого типу структуру. Робота складається з анотації українською та англійською мовами, змісту, переліку умовних скорочень, вступу, огляду літератури, розділу матеріалів і методів, розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У вступі наведено та обґрунтовано актуальність досліджуваної теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, наведено наукову новизну, практичне значення, особистий внесок здобувача, дані щодо апробації та публікацій. Мета і завдання сформульовані коректно та відповідають заявленій темі дисертації.

У першому розділі проведено огляд літературних джерел, присвячених сучасному стану проблеми мінно-вибухової травми стегна, її епідеміології, підходам до лікування ушкоджень кінцівок і оцінці якості життя пацієнтів після бойових травм. Огляд літератури проведений на достатньому науковому рівні, з аналізом сучасних наукових джерел, дотичних до тематики дисертаційного дослідження і розкриває у повній мірі актуальність дослідження та наявність невирішених питань щодо прогнозування відновлення пацієнтів з мінно-вибуховою травмою нижньої кінцівки.

У другому розділі наведено дизайн дослідження, особливості вибірки, критерії відбору пацієнтів, методи оцінювання якості життя та функціонального стану пацієнтів, а також застосовані статистичні методи дослідження.

Матеріали і методи викладені послідовно та дозволяють у разі необхідності відтворити дослідження, дають повне уявлення про дії і їх послідовність з боку автора.

У третьому розділі представлено клініко-функціональну характеристику пацієнтів із мінно-вибуховою травмою стегна. У даному розділі представлено аналіз анамнестичних та клінічних показників, структуру анатомо-клінічних типів уражень, з використанням даних рентгенографічного дослідження. Особливості даних наведено для різних груп пацієнтів, що приймали участь у дослідженні.

У четвертому розділі проаналізовано динаміку показників якості життя та функціонального стану протягом року після травми за даними опитувальників SF-36 і LEFS. Автором наведено дані статистичної обробки отриманої інформації з численними графічними зображеннями, що значно полегшує сприйняття матеріалу. Автором показано, що відновлення має позитивну, але неоднорідну динаміку, а його темпи залежать від типу ушкодження та реабілітаційних втручань.

У п'ятому розділі наведено результати лінійного змішаного моделювання динаміки показників якості життя за SF-36 та функціонального стану за LEFS. У розділі представлені таблиці для покращеного візуального сприйняття матеріалу. У розділі наведено обґрунтування прогностичного значення роботи, що дозволяє кількісно описати різні траєкторії відновлення та сформулювати прогностичні рівняння.

У розділі аналізу та узагальнення результатів дисертант співставляє власні дані з результатами даних сучасної літератури, обґрунтовує наукову новизну і практичну значущість отриманих результатів. Висновки у повній мірі відповідають завданням дослідження, є логічними, конкретними та впливають із результатів дисертаційного дослідження.

У цілому дисертаційна робота є завершеною, самостійною кваліфікаційною науковою працею. Її зміст відповідає назві, меті й завданням дослідження. Первинна документація, опубліковані праці та представлені результати узгоджуються між собою, а основні положення дисертації пройшли апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях.

Первинна документація дисертаційної роботи представлена в повному об'ємі і повністю відповідає змісту дисертаційного дослідження. Перевірка первинної документації показала повну вірогідність усіх первинних документів. Під час перевірки узагальнених даних з фактичним матеріалом виявлена їх повна відповідність.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Отримані результати дисертаційного дослідження доцільно рекомендувати до впровадження у практичну роботу відділень, що надають допомогу військовослужбовцям із бойовими травмами нижніх кінцівок, зокрема у травматологічні, судинні, хірургічні та реабілітаційні підрозділи закладів охорони здоров'я.

Застосування SF-36, LEFS та індексу Бартел може бути використане як стандартизований інструментарій для динамічного спостереження за пацієнтами після мінно-вибухової травми стегна на етапах госпіталізації, 1, 3, 6 та 12 місяців після травми. Це дозволить об'єктивізувати оцінку ефективності лікування й реабілітації.

Стратифікація пацієнтів за анатомо-клінічним типом ураження стегна може бути рекомендована для планування індивідуальних програм відновлення. Такий підхід є особливо доцільним для пацієнтів із судинним компонентом ушкодження, переломом стегнової кістки або поєднаною травмою, у яких перебіг відновлення може бути складнішим і тривалішим.

Розроблені прогностичні моделі доцільно використовувати у клінічній практиці для попереднього прогнозування відновлення, визначення очікуваної динаміки показників якості життя і функціонального стану, а також для корекції реабілітаційного маршруту відповідно до індивідуальної траєкторії пацієнта.

Матеріали дисертації можуть бути використані у навчальному процесі кафедр хірургічного, травматологічного, реабілітаційного та військово-медичного профілю при підготовці здобувачів вищої освіти, лікарів-інтернів, клінічних ординаторів і слухачів курсів післядипломної освіти.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Ознак порушення принципів академічної доброчесності дисертантом під час виконання дисертаційного дослідження та написання роботи не виявлено. Дисертаційна робота Дзьоника Сергія Анатолійовича є результатом самостійного наукового дослідження, виконаного під керівництвом наукового керівника.

У рукописі дисертації наведено посилання на використані джерела наукової літератури, а запозичені ідеї, положення та результати інших авторів подані із належним бібліографічним оформленням. Основні наукові результати, винесені на захист, відображені в опублікованих працях здобувача.

Результати обговорення презентації на засіданні кафедри (структурного підрозділу).

Під час обговорення презентації на засіданні кафедри ендоскопічної та серцево-судинної хірургії було встановлено, що дисертант у повному обсязі володіє тематикою виконаного дисертаційного дослідження, здатний чітко формулювати мету, завдання, наукову новизну, практичне значення, ключові результати роботи та висновки. Відповіді здобувача на поставлені йому запитання були повні, науково аргументовані та в повній мірі відповідали суті поставлених питань.

Представлена доповідь у повній мірі відображала зміст дисертації, була інформативною, логічною, правильно побудованою та графічно ілюстрованою з застосування діаграм і таблиць. Здобувач продемонстрував здатність до критичного аналізу сучасних наукових літературних джерел, самостійного опрацювання клінічного матеріалу, отримання та інтерпретації статистичних результатів, формулювання практично значущих висновків, що відповідають завданням дослідження.

Під час фахового семінару було відзначено актуальність обраної дисертантом теми, значну наукову новизну отриманих результатів, практичну спрямованість результатів дослідження та можливість застосування розроблених підходів як у клінічній так і реабілітаційній практиці.

Відповідність дисертації встановленим вимогам.

За усіма показниками, а саме: структурою, актуальністю теми, обсягом проведених досліджень, достовірністю та науковою новизною отриманих результатів, обґрунтованістю висновків, теоретичним і практичним значенням, а також рівнем висвітлення результатів у наукових публікаціях дисертаційна робота Дзьоника Сергія Анатолійовича відповідає чинним вимогам МОН України до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

ВИСНОВОК

Дисертація Дзьоника Сергія Анатолійовича на тему: «Прогнозування функціонального відновлення та якості життя у військовослужбовців з ураженнями стегна внаслідок мінно-вибухової травми», що представлена на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», є завершеною самостійною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають теоретичне і практичне значення для медицини.

Отримані під час виконання дисертаційної роботи результати мають вагомe значення для хірургії, травматології, реабілітаційної медицини та військової медицини. За актуальністю, обсягом і змістом проведених досліджень, достовірністю та науковою новизною отриманих результатів, обґрунтованістю основних положень, висновків, теоретичним і практичним значенням, апробацією та наявністю публікацій у наукових виданнях дисертація повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21 березня 2022 р., № 502 від 19 травня 2023 р. та № 507 від 3 травня 2024 р. і оформлена відповідно до наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

На момент проведення фахового семінару для апробації дисертації всі зауваження дисертантом усунені. Дисертаційна робота повною мірою відповідає спеціальності 222 «Медицина». Дисертація може бути рекомендована до подання у Вчену раду Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова для утворення разової спеціалізованої вченої ради з метою подальшого офіційного захисту.

Висновок підготовлено за результатами фахового семінару, який відбувся « 22 » травня 2026 року на кафедрі ендоскопічної та серцево-судинної хірургії за участі кафедр хірургії медичного факультету № 2 та Навчально-наукового інституту медсестринства Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова.

**Головуючий на засіданні кафедри
ендоскопічної та серцево-судинної хірургії:**

д.мед.н., професор, в.о. завідувача кафедри

хірургії медичного факультету № 2

Вінницького національного медичного

університету ім. М.І. Пирогова

« 22 » травня 2026 р.

Євген ШАПРИНСЬКИЙ

Підпис Шапринський Єв
завіряю
Євген ШАПРИНСЬКИЙ відділу кадрів
Вінницького національного
медичного університету
ім. М. І. Пирогова
Євген ШАПРИНСЬКИЙ
« 22 » 05 2026 р.